

„În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele“

Liviu Rebreanu

SCUIBUL VISURILOR

Director fondator: SEVER URSA

PUBlicație EDITATĂ DE CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XXIII Nr. 5 (136) *** NOIEMBRIE 2019 *** 8 PAGINI***

Zilele prozei

Zilele prozei, la Chiuza și Maieru

Cea de-a XIII-a ediție a „Zilelor prozei” s-a desfășurat, anul acesta, în perioada 19-21 septembrie, la Cluj, Chiuza și Maieru, unde și-au dat întâlnire unii dintre cei mai de seamă scriitori ai literaturii române. Îi enumerăm aici pe: Simona Antonescu, Florina Ilis, Mariana Gorczyca, Rodica Frențiu, Andrea H. Hedeș, Alina Pelea, Daniel Moșoiu, Victor Cubleşan, Leon-Iosif Grapini, Ovidiu Pecican, Paul Azap, precum și alți scriitori din Bistrița-Năsăud cum ar fi: Andrei Moldovan, Menuț Maximilian, Icu Crăciun, Iacob Naroș, Olimpiu Nușfelean, Mircea Daroși, Macavei Al. Macavei, Grigore Cotul.

Importantul eveniment a debutat joi, 19 septembrie, începând cu ora 12, la sediul Filialei Cluj a UR, unde s-a desfășurat masa rotundă - *Starea prozei*.

În următoarea zi, acesta a continuat la Centrul Cultural din Chiuza, unde d-l primar Grigore Bradea a adresat un cuvânt de deschidere, urmând ca evenimentul să fie moderat de d-na Irina Petraș, președintele Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Cluj, și de d-l Andrei Moldovan, președintele Societății Scriitorilor Bistrițeni, la eveniment fiind prezenți și d-l Ioan Pinte, managerul Bibliotecii Județene, și d-l Gavril Țărmure, managerul Centrului Județean pentru Cultură.

Zilele prozei
Liceul Tehnologic „Liviu Rebreanu” Maieru
Foto: Viorel-Daniel Partene

prozatorii s-au întâlnit pentru a lectura publicului din cele mai recente cărți ale lor.

În ziua următoare (21 septembrie), evenimentele au continuat la Liceul Tehnologic „Liviu Rebreanu” din Maieru, unde a avut loc întâlnirea cu cititorii și festivitatea de premiere, cuvântul de început aparținând primarului localității Maieru, d-l Vasile Borș, care a subliniat importanța unui asemenea eveniment, cu atât mai mult cu cât premiile prozatorilor s-a făcut pentru a doua oară la Maieru. Moderatori ai evenimentului au fost d-na Irina Petraș și d-l Andrei Moldovan.

Maieru, la fel ca și Chiuza, e un loc extraordinar, unde oamenii te primesc cu sufletul deschis și cu interes, ne mărturisise d-na Irina Petraș, dânsa subliniind și faptul că ceea ce s-a întâmplat aici, la Maieru, - vorbind despre literatura română - e foarte important și că în fiecare zonă ar fi bine să existe cât mai multe evenimente culturale, „astfel încât să se creeze independența de cultură”. Și de această dată, ediția a fost declarată una reușită, aici întâlnindu-se prozatori din diferite colțuri ale țării, discutându-se despre literatură și despre viitorul acestora ca scriitori.

Primar Vasile Borș, Irina Petraș,
Andrei Moldovan, Icu Crăciun

(continuare în pag. 2)

Viorel-Daniel Partene

Eveniment

Profesorul univ. dr. Lazăr Avram a devenit membru al Uniunii Scriitorilor din România

Lazăr Avram s-a născut la 16 mai 1955, în comuna Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, este căsătorit (soția sa, Maria, profesoară de matematică, este originară din județul nostru, mai exact din localitatea Caila) și are doi fii: Iancu-Adrian, absolvent de drept, iar Sorin-Alexandru este inginer electronist, amândoi familiști, angajați la Depogaz Ploiești, respectiv Romgaz Mediaș (filiala Tg. Mureș). Are trei nepoți, Sebastian, Anastasia și Antonia, pe care-i consideră drept lumina ochilor mei (v. „Dincolo de semne”).

A absolvit Liceul din Sângeorz-Băi cu media 10 la bacalaureat (1974, șef de promoție), iar Institutul de Petrol și Gaze din Ploiești tot ca șef de promoție (1980). În 1993 a absolvit Institutul Francez de Petrol, iar în decembrie, același an, a devenit doctor inginer în foraj-extracție.

Profesor univ. dr. Lazăr Avram

A parcurs toate gradele universitare, iar din 1998 și până în prezent este prof. univ. dr. inginer la Universitatea Petrol și Gaze din Ploiești (directorul Departamentului de Foraj, Extracție; Transport). Din 1997 și până în prezent a participat la realizarea diferitelor proiecte în domeniu la universitățile din: Nottingham (U.K.), Madrid (Spania), Clermont-Ferrand (Franța), Palermo (Italia), Bruxelles (Belgia), Paris (Franța), Quebec (Canada), Tunis (Tunisia), Ngor Diarama, Dakar (Senegal), Holgskolan (Suedia), Saint - Etienne (Franța), Beirut (Liban) ș.a.

(continuare în pag. 2)

Icu Crăciun

Zilele prozei
Centrul Cultural „Liviu Rebreanu” Chiuza
Foto: „Răsunetul Cultural”, octombrie 2019

Printre cele mai importante teme ale Colocviului *Proza în traduceri* s-au numărat: *Moștenirea lui Liviu Rebreanu*, *Traduceri de proză în și din limba română*, *Experiența de prozator român tradus în alte limbi*, *Starea prozei*.

Cu această ocazie a avut loc și vernisajul expoziției de desene a artistei Laura Poantă, *Viața printre cărți*. *Ipostaze*, precum și a altor artiști plastici, cum ar fi: Maria Pelmuș, Elena Dăscălescu, Alexandru Potecă, Dan Cioca, Emanuil Mazilu, Retegan Macedon sau Vasile Crăiță-Mândră.

Ziua s-a încheiat apoi la Complexul Turistic Alpina Blazna, stațiune montană aflată la 6 km. de centrul localității Șanț, unde

Zilele prozei*(continuare din pag. 1)*

Juriul celei de a XIII-a ediții a zilelor prozei a fost alcătuit din Irina Petraș, Andrei Moldovan și Victor Cubleşan. La fel ca anul trecut, s-a luat hotărârea să fie premiați, ca semn de laureați ai „Zilelor prozei”, prozatorii invitați care au carte nouă. Marele premiu din partea Primăriei comunei Maieru a fost acordat traducătorului francez Jean-Louis Courriol pentru excepționala sa activitate de traducere și promovare a literaturii române în Franța și, în

Zilele prozei, la Chiuza și Maieru

mod special, pentru traducerea în limba franceză a operei scriitorului Liviu Rebreanu.

Laureații ediției de anul acesta au fost:

- Simona Antonescu - *Ultima Cruciadă*, Editura Polirom, 2019;
- Daniel Moșoiu - *Țigări umede*, Editura Limes, 2018;
- Mariana Gorczyca - *Dincolo și dincoace de tunel. 1945*, Editura Polirom, 2019;
- Leon-Iosif Grapini - *Viața, de la capăt*, Editura Paralela 45, 2018;
- Andrea H. Hedeș - *Povestiri de pe malul celălalt*, Editura Neuma, 2019;
- Florina Ilis - *Cartea numerilor*, Editura Polirom, 2018;
- Ovidiu Pecican - *Lumea care n-a fost*, Editura Polirom, 2018.

Evenimentul s-a încheiat cu vizita făcută la Muzeul „Cuibul Visurilor” din Maieru, localitate în care scriitorul Liviu Rebreanu și-a petrecut cea mai mare parte a copilăriei sale.

Organizatorii celei de a XIII-a ediții a „Zilelor prozei” au fost: Filiala Cluj a

Uniunii Scriitorilor din România, Reprezentanța BN a Filialei Cluj aUSR, Societatea Scriitorilor din Bistrița-Năsăud, partenerii ediției fiind: Biblioteca Județeană „George Coșbuc” Bistrița-Năsăud, Primăria Chiuza, Primăria Maieru și Liceul Tehnologic „Liviu Rebreanu” Maieru. Revistele *Steaua*, *Neuma*, *Mișcarea literară*, *Răsunetul cultural* și Radio România Cluj au fost parteneri media.

Viorel-Daniel Partene

Eveniment**Profesorul univ. dr. Lazăr Avram a devenit membru al Uniunii Scriitorilor din România***(continuare din pag. 1)*

Din 2008 și până în prezent este vicepreședinte CITEF (*Conférence Internationale des Formations d'Ingénieurs et de Techniciens d'Expression Française*), responsabil pentru zona 5 – Europa Centrală și Orientală, Asia de Sud-Est, Caraibe ș. a. Din 1997 și până în prezent este și profesor-invitat la Universitatea *Blaise Pascal* (Clermont-Ferrand) din Franța și la Universitatea Kavala din Grecia.

A participat la elaborarea a 65 de contracte de cercetare științifică, din care, la 25 a fost responsabil de temă; este conducător științific la peste 30 de lucrări; de asemenea, este și conducător de doctorat din anul 2005 (20

de doctori în domeniul *MINE, PETROL și GAZE* și 12 doctoranzi în stagiou).

Este autor sau coautor a 29 de cărți de specialitate, a peste 200 de articole și comunicări științifice publicate în diverse reviste din țară și din străinătate; face parte din diferite colective de redacție la reviste de specialitate din țară și din afara țării. Are 6 brevete de invenție și încă 3 în curs de brevetare. A primit zeci de diplome de onoare și de merit.

Din 16 mai 2018 este MEMBRU CORRESPONDENT AL ACADEMIEI DE ȘTIINȚE TEHNICE DIN ROMÂNIA. În același an, măiereni i-au acordat titlul de Cetățean de Onoare.

Pe tărâm literar a publicat patru volume de versuri, toate primite favorabil de critica literară: *Poeme cărunte* (1994), *Ning spicele tăciune* (1997), *Rădăcini albe* (2000), *Ritmuri măierene* (2008, volum bilingv, român-francez), *Poezii* (2018) și un volum intitulat *Epigrame viole(n)te în 927 de cartușe* (2019); este și autor al volumelor de reflecții și memorialistică: *Memoria inimii* (2010), *Leac de singurătate* (2013 și 2016, în română, respectiv franceză) și *Dincolo de semne* (2017).

Începând cu data de 29 octombrie 2019, măiereanul Lazăr Avram este MEMBRU AL UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA, FILIALA BUCUREȘTI, secțiunea poezie.

Felicitări și noi împliniri pe tărâm științific și literar!

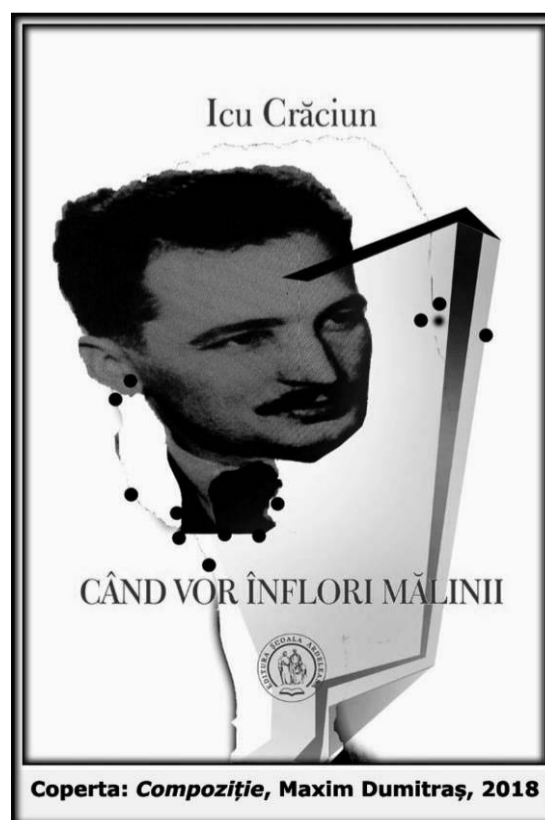
Icu Crăciun

Cronica**Martiriul măiereanului Emil Boșca-Mălin descris în romanul „Când vor înflori mălinii”**

Despre viața și activitatea unuia dintre cei mai vrednici (de laudă) și destoinici (în fapte) măiereni – Emil Boșca-Mălin - s-a scris și s-a vorbit mai întâi în șoaptă (în perioada comunistă), apoi elogiativ cu ocazia centenarului nașterii sale: în anul 2013, când măiereni i-au dedicat câteva zile culturale de adevărată sărbătoare, însă nimeni nu s-a încumetat să alcătuiască un roman biografic până la scriitorul măierean Icu Crăciun, compunând un roman masiv de aproape 500 de pagini, structurat în 45 de capitole, roman publicat la Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2018, adică în anul centenarului Marii Uniri a românilor de pretutindeni. Asupra cărții s-au aplecat, până acum, doi filologi, un agronom, un inginer și un jurist cu aprecieri semnificative, asupra cărora vom reveni.

Emil Boșca-Mălin a fost jurnalist, folclorist, jurist (avocat și magistrat), istoric local, iar vocația de mare Om i-a fost frântă de regimul comunist, convingerile lui democratice, setea de adevăr și dreptate i-au fost răsplătite de dictatura comunistă prin 12 ani de pușcărie și 6 ani de clandestinitate, rămânând în mentalitatea

măiereană un exemplu de luptător neînfricat, dârz și neînduplecat în fața greutăților de

înlăturat, a vicisitudinilor vieții, a sorții nefaste.

Timpul alocat de autorul cărții, documentarea minuțioasă și multilaterală, inspirația creativă l-au ajutat să ducă la bun sfârșit o întreprindere grea cu dublă finalitate: pentru el ca și scriitor (este la al cincilea roman, cel prezent este poate cel mai reușit), pentru obștea măiereană (ca beneficiară) pentru acum și pentru anii care vor urma, având în vedere și aprecierea unui critic literar care spune despre „Când vor înflori mălinii” că este un roman cu tentă monografică. Odată ridicat în cărți, adică din realitate în ficțiune, el, eroul Emil Boșca-Mălin, rămâne un model, un exemplu pentru urmașii urmașilor măiereni.

Revenind la documentarea minuțioasă și stufoasă, aproape nimic nu-i scapă autorului: aspectul meteorologic, vestimentar, culinar, botanic, ornitologic etc. Însă unde excelează, ca o calitate în plus a romanului este la capitolul

(continuare în pag. 3)

Macavei Al. Macavei

Cronica

Martiriul măiereanului Emil Boșca-Mălin descris în romanul „Când vor înflori mălinii”

(continuare din pagina 2)

istorie: îmbinarea datelor de istorie locală sau județeană cu cele naționale, europene sau internaționale te fură plăcut și armonios încât cititorul rămâne câștigat la finalul lecturii atât artisticeste cât și istoriceste. Exemple concrete în carte privind îmbinarea de mai sus se găsesc cu duimul. Mulți dintre cei care s-au aplecat asupra cărții le-au reliefat.

Din punctul de vedere al tehnicii literare, romanul „Când vor înflori mălinii” este oarecum inedit, în sensul că autorul l-a substituit pe Emil Boșca-Mălin (eroul cărții), devenind un personaj unic, erou-narator, care își relatează la persoana întâi povestea vieții sale nefaste, a eroului prin narator-scriitor, a scriitorului prin erou așa cum s-au petrecut evenimentele în realitate și cum și-a închipuit-o autorul în drama celor 500 de pagini ale cărții.

Întreaga existență terestră, aceea de 63 de ani, cuprinsă între anii 1913- 1976, precum și cea livrescă, cuprinsă între anul nașterii și până la ultima filă, marcată de centenarul nașterii sale, poate fi etapizată în trei perioade mari: a) perioada copilăriei și a tinereții, b) miezul vieții - chin și durere - de luptă cu autoritățile totalitare, închisoare, clandestinitate, restricții de toate naturile, încercare nereușită de înnodare a firului vieții, c) perioada așa-zis testamentară, cuprinsă între data decesului (1976) până aproape de zilele noastre, pentru că autorul l-a suplinit să-și dea cu părerea (eroul cărții) despre tot ce s-a întâmplat (major) până în zilele noastre. Alți comentatori i-au divizat viața în doar două părți.

Perioada copilăriei și asprimii tinereții - frumoasă și furtunoasă - are în centrul acțiunii casa părintească, frații și surorile lui, liliacul din fața casei de unde își va adăuga, cu drag, la numele său și pe acela de Mălin, școala din satul natal (era un școlar sânguincios, ambițios și deștept), liceul din Năsăud, apoi facultatea de drept din Cluj. Citea enorm („Citeam în medie 16 cărți pe lună. Dascălii și cărțile mi-au fost îndrumători de nădejde” (p.86). „Nu mă laud, dar la 16 ani știam ce să fac cu viața mea” (p.81). „Credința în Dumnezeu și idealul contează cel mai mult” (p.122.) Dar ca să nu rămână totul perfect a suferit și un accident stupid pe valea Anieșului când și-a zdrobit un

călcai la picior, devenind șchiop și complexat toată viața.

Două imense pasiuni i-au dominat viața: literatura și gazetăria. A fost fascinat și de științele paranormale (hipnoza), întâlnirea cu Petrache Lupu l-a vrăjit.

A doua perioadă a vieții – aceea de chin și durere - coincide cu ocuparea țării de către bolșevici, instaurarea treptată a dictaturii comuniste, epurarea instituțiilor statului de elementele valoroase care slujeau cu devotament statul, ocuparea posturilor decizionale de câmpaci, cizmari și sărăntoci care vor conduce țara aproape 50 de ani. Nimic nu se întrevedea bun. Oamenii valoroși, cu vederi democratice, nu puteau sta cu mâinile în sân. S-a declanșat o luptă de rezistență contra plevei sociale instaurate la conducerea statului. Ca să reziste la conducerea statului, comuniștii, ajutați și sfătuiți de bolșevici, au purces la nimicirea fizică și morală a clasei politice românești, a susținătorilor acestora (intelectuali valoroși, ziariști intransigenți, așa cum era eroul cărții noastre, dar și pe toți susținătorii statului român de atunci). Ca să nu mai vorbim de dosare măsluite contra unor persoane nevinovate dar incomode pentru viitorul stat de dictatură proletară. Un caz semnificativ și reprezentativ al vremii de atunci cu repercusiune asupra zilelor de astăzi este acela al cinicului Silviu Brucan care a solicitat excluderea lui Emil Boșca-Mălin din rândurile ziariștilor. Acest individ Brucan ca și alții din același aluat, de la început ne-au predat lecții (este și autor sau coautor de manuale universitare) de felul cum se construiește și edifică comunismul, iar după revoluția din decembrie 1989 (sau ce o fi fost ?!) ne-a predat lecții (la televizor ca să-l audieze toată lumea) despre felul cum se edifică capitalismul și democrația în România, culminând cu replica cinică că poporul român nu este capabil să învețe ce este democrația nici în 20 de ani.

Deși n-a fost membru de partid, totuși Boșca-Mălin a simpatizat cu Partidul Național Țărănesc, era angajatul preferat al lui Pamfil Șeicaru, motive suficiente pentru a fi arestat și condamnat la ani grei de pușcărie pe atunci. Alții au fost condamnați pentru și mai puțin, ca să nu mai vorbim de organele de anchetă care scoteau de la anchetat ceea ce doreau, nu ceea ce s-a petrecut în realitate.

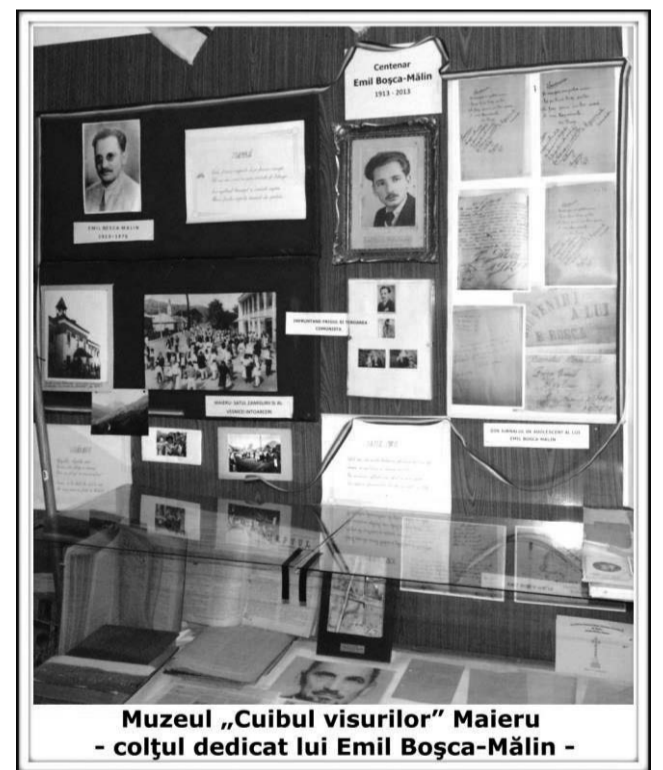
Așa ajunge să fie condamnat în contumacie la moarte, apoi anii de clandestinitate (1945- 1950). Trădarea, înaintea trădării înscenarea unui proces din care să rezulte că făcea parte dintr-o organizație fascistă au dus la 12 ani de temniță grea. Descrierea ororilor din închisorile comuniste sunt de neînchipuit și de nedescris cu excepția autor-naratorului cărții care le prezintă cu lux de amănunte de parcă le-ar fi trăit el însuși, nu eroul, adăugând o calitate în plus cărții. Pomelnicul torturilor și decedaților din închisorile comuniste sunt prezentate în capitolul 29 al romanului. Impresionat (cititorul) numai de relatările acestea aproape orice simpatizant al socialismului sau comunismului se convertește la capitalism sau, mai clar, la o societate democratică ca să nu mai vorbim de ura ce se sădește contra organelor de coercițiune ale statului (torționarul Vișinescu era în viață la data scrierii romanului). Este amintit și martiriul episcopilor greco-catolici. Beatificarea lor în acest an (2019) de către Papa

Francisc este un act pontifical de întregită dreptate și satisfacție națională chiar dacă vine după mulți ani.

După liberarea din închisoare îl pândesc alte încercări grele: familia nu-l mai acceptă - îl renegă, copiii erau îndepărtați de tatăl său. Își închipuia, poate un pic naiv, că va putea înnoda perioada anterioară închisorii cu aceea ulterioară, că-și va putea reactiva arzătoarele pasiuni: gazetăria și literatura. Avea ascunse în Arinete, anterior închisorii, mai multe manuscrise, era nerăbdător să le recupereze, se știa de ele de doar două persoane: el și cumnatul său, Damaschin. La momentul dezvelirii lor din pământ, le-au descoperit putrezite, cu durere, Mălin a exclamat: „Damaschine, m-ai omorât!” Niciodată nu vom ști ce comori s-au pierdut. Interesant este faptul că o situație similară s-a petrecut și cu Cornel Coposu, la el se știe că erau manuscrise de cercetare istorică. La Emil Boșca-Mălin se pare că manuscrisele erau de natură literară.

Se recăsătorește. Întoarcerea în casa părintească, împreună cu Petronela, soția sa, a fost tristă, jalnică, nimic nu mai era ca înainte, nici măcar mălinul din fața casei. Părinții lui au murit în aceleași zile și au fost îngropați deodată. Mamă-sa, înainte de a muri prin dorul de mamă, a oftat astfel: „Unde ești, Milule? Au înflorit mălinii și tu nu ai venit să ne vezi?” De la acest episod se trage și titlul romanului.

În capitolul 38, eroul Emil Boșca-Mălin își prezintă prin pana scriitorului propriul sfârșit. De aici înainte intrăm în etapa sau perioada a treia, numită de noi perioada sau etapa testamentară, de la data decesului eroului

până în anul 2013, când eroul ne vorbește de dincolo de mormânt. Aici, ficțiunea este pură, adică autorul nu se mai poate sprijini pe nici un document privat sau de arhivă, privindu-l pe Emil Boșca-Mălin, așa cum și-l închipuie scriitorul. Practic, autorul-narator își prezintă propria concepție despre viață, politică, filozofie, la care se adaugă ideile sau concepțiile sale despre adevăr, credință, dreptate, democrație, istorie, politică, soartă sau destin etc. Idei cu care putem să fim sau nu de acord. Cum multe din ele sunt adevărate de realitate, trebuie să le însușim. În relatarea naratorului vine în ajutor și Petronela, soția eroului care i-a supraviețuit; astfel sunt evidențiate evenimente

(continuare în pag. 4)

Macavei Al. Macavei

Cronica**Martiriul măiereanului Emil Boșca-Mălin descris în romanul „Când vor înflori mălinii”**

(continuare din pag. 3)

din anii: 1969 (iarnă grea), 1977 (cutremurul), revendicările minerilor din Valea Jiului, clădirea faraonică Casa Poporului, declanșarea războiului din Afganistan (neîncheiat nici astăzi, unde forțele de ordine – inclusiv românii – își dau viața), la conducerea țării se instalează cuplu toxic Elena și Nicolae Ceaușescu, exageratul cult al personalității, revolta brașoveană din 15 noiembrie 1987. Moare Petronela.

Autorul cărții întocmește un adevărat rechizitoriu social privind greșelile săvârșite, oportunitățile pierdute de clasa politică românească din decembrie 89 până în anul 2013, când s-a sărbătorit centenarul nașterii lui Emil Boșca-Mălin.

Despre cartea romancierului Icu Crăciun, așa cum s-a spus la început, s-au pronunțat mai multe persoane sau specialiști, de diverse profesii. Astfel:

Vasile VIDICAN, profesor, tânăr și talentat critic literar, în *Răsunetul literar* din martie 2019, spune, printre alte aprecieri: „Având o documentare minuțioasă la bază, cartea urmărește să aducă cititorului mai mult decât o simplă redare ternă a vieții unui om, devenit martir. Icu Crăciun reușește să creeze un personaj viu, umanizând și conferind veridicitate emoțională trăirilor acestuia.

Parcurgem romanul cu înduioșare, cu revoltă sau cu furie. Romanul este un recurs la memorie cu accente confesive.”

Adrian ȚION, critic literar și eseist în *Tribuna*, nr. 398/ 2019, spune: „Prozatorul prelucrează artisticește datele, dă prospețime și culoare unei personalități a locului, cu care empatizează până la contopire într-un singur personaj narativ-confesiv, devenind un model de conduită și demnitate umană. Glasul lui Emil Boșca-Mălin îl auzim, după ce el a fost ucis psihic și moral de regimul comunist, ca o voce venită dincolo de mormânt, o confesiune ce induce teroare și depune mărturie despre viața prin care a trecut. Tentația istorismului este la fel de copleșitoare ca la Marin Preda. Observațiile de prozator minuțios se îmbină cu descrieri de o sugestivă plasticitate. Autorul știe să tensioneze acțiunea spre momentul final ca într-o scriere cu miză narativă expresă. Romanul, cu titlu poetic foarte bine scris în epicitatea lui confesivă de Icu Crăciun, este o carte document de mare valoare, o carte de suflet pentru autor și pentru măierenii lui. Un omagiu adus patriotului Emil Boșca-Mălin.

Aurel PODARU, agronom și scriitor, semnalează în *Răsunetul* articolul criticului și eseistului Adrian Țion despre cartea „Când vor înflori mălinii”, subliniind calitățile scriiturii.

Victor Știr, inginer și scriitor, în *Răsunetul cultural* are un articol intitulat *Icu Crăciun în „dulcele stil clasic”*, spunând: „Romanul este confesiunea lui Emil Boșca-Mălin de dincolo de mormânt după o sută de ani de la nașterea sa. Eroul romanului este unul vital, coerent, persuasiv, care se manifestă deplin rațional, iar ca tipologie românească este tragic. Romanul are ritmul, frumusețea timbrului clasic. Fraza echilibrată muzical se poate citi și cu voce tare producând încântare. Emil Boșca-Mălin își încheie confesiunea spunând: „Până la Judecata de apoi vă doresc tuturor sănătate și bucurii. Duhul meu va fi mereu cu voi.”

Așadar, scriitorul Icu Crăciun prin cel de-al cincilea roman al său și-a satisfăcut o dublă datorie, față de el însuși (fiind în faza deplinei sale maturități creative, romanul este cea mai de vârf creație a sa), dar și față de obștea din care provine el și eroul său (tineretul măierean de astăzi și de mâine având un model de patriot demn și neînfricat în persoana consăteanului Emil Boșca-Mălin. Ar mai fi de adăugat faptul că scriitorul Icu Crăciun este un romancier prin vocație și povestitor prin har ceea ce îl îndreptățește la satisfacția lucrului bine făcut iar autorul de laudat.

Bistrița, la 6 oct. 2018
Macavei Al. Macavei

Rebreniana

În numeroasa familie a lui Liviu Rebreanu au fost și trei fete: Livia, Maria și Florica; una din nepoatele Ludovicăi, Maria Pussi Gligor, fiica Mariei Rebreanu, căsătorită cu Pavel Gligor, închis zece ani, deportat în Bărăgan și Deltă, face elogiul bunicii Ludovica, singura pe care o avea, dar avantajată de faptul, că locuia împreună cu familia acesteia, la Aiud. Bunica Ludovica este asociată cu albul imaterial, în ciuda faptului că, de la cinzeci de ani, ea era îmbrăcată în negru. Ceea ce-o impresionează, mai întâi pe nepoată sunt ochii ei albaștri, plini de misterele trăirilor ei lăuntrice, apoi mâinile albe și foarte frumoase, curată și ordonată, rezervată în vorbire. O imagine de neuit este felul cum le povestea după nelipsita lectură din Biblie, dinaintea rugii de masă. Toate acestea sunt cuprinse în cartea Mariei Pussi Gligor-Hulea intitulată, „Cântecul vieții – cartea amintirilor”, ediția a II-a, „Aiudul Literar - Centrul Cultural „Liviu Rebreanu”, Aiud, 2005, lucrare apărută în cadrul Zilelor Culturale „Liviu Rebreanu”, ediția a XV-a.

Știm despre Ludovica Rebreanu că s-a născut la Beclean, în 1865, într-o familie de țărani. După moartea tatălui ei, pe când avea 16 ani, a trecut în grija memorandistului Simion Moldovan, învățător, iubitor de cultură, cu o bibliotecă valoroasă și totodată unchi. Acesta și-a alcătuit o trupă de teatru din tineri amatori locali, la care s-a alăturat și Ludovica împreună cu fratele ei, Ion, învățător. De la datini de Crăciun au trecut la piese de Alecsandri, ca primadonă a ajuns și Ludovica, făcându-se cunoscută în satele din jur. Cu această ocazie a cunoscut-o bunicul Vasile Rebreanu care a cerut-o în căsătorie, pe când ea avea 19 ani. Ca învățător, Vasile Rebreanu s-a perindat prin mai multe sate de pe Someș, printre care și Maieru, timp de nouă ani. Dragostea pentru teatru a rămas, când mergea la București, cea mai mare

Amintiri din familia mare a Rebrenilor

bucurie a Ludovicăi Rebreanu a fost să vadă artiști și spectacole, de aici, și pasiunea lui Liviu pentru teatru. Bunicul Vasile a fost răpus de infarct la numai 53 de ani, este cunoscută dragostea lui pentru artă, și scris, colabora cu articole la ziarele locale, culegea folclor, se ocupa de pomicultură și albinărit. Despre momentul dureros al morții lui Vasile Rebreanu găsim detalii în corespondența dintre mama Ludovica și Liviu, în *Adio până la a doua venire*. Peste trei ani, Ludovica trece prin alte clipe la fel de cumplite (spânzurarea lui Emil Rebreanu la Ghimeș, moartea lui Virgil într-un spital din Budapesta, unde fusese internat în urma unei răni provocate de explozia unei grenade). Și parcă nu era destul, în același an, 1917, moare și Sever, la numai 13 ani. Ultima lovitură va avea loc după 30 de ani, la 1 septembrie 1944, când Liviu pleacă și el în veșnicie. Ludovica va muri anul următor, la 80 de ani, în 14 mai. Obiecte ale acesteia se află la Prislop: Biblia, ceasul de perete, bastonul și un caiet de cântece scrise în tinerețe cu mâna ei.

Ludovica Rebreanu, între fiice, gineri și nepoți (Aiud)

Liviu nu va participa la înmormântarea mamei din cauză că nu se prezentase la mobilizarea armatei austro-ungare, dar va transfigura acest moment în povestirea *Dincolo*. Ludovica era iubitoare de istorie, frecventa cu regularitate biserica, iubea natura, familia, casa, de aceea a rămas atât de vie în amintirea nepoților și nepoatele ei.

În capitolul „Surorile Rebreanu”, autoarea trece în revistă cele trei fiice ale Ludovicăi, Livia cea mai mare, cu ochii verzi, optimistă, cu suflet cald, cea care a scris și a publicat în revistele vremii poezii. Soțul ei, Ovidiu Hulea, împreună cu Livia au participat la Alba Iulia, în 1 decembrie 1918, la eveniment. Livia a scos volumul „Răvașe-n tabără” (1920), la Aiud.

Maria Rebreanu (Miți) căsătorită Strat este prezentată cu calități morale și fizice, cu proiecte a trei cărți: „Viața noastră” – despre familie; „Alfa și tinerețea lui Liviu” și „Trup rupt în două” – tragedia fratelui Emil, precum și poezie.

Florica – Rița cu școala la București pe când stătea la Liviu s-a căsătorit cu căpitanul Mihail Schuster, decorat și el cu ordinul „Mihai Viteazul”, de la Aiud, a ajuns la Rupea în 1974, apoi s-a dedicat ființei spirituale, în „Antroposofia.”

În „Numai suflet („O, mamă, dulce mamă...”) autoarea face un elogiul mamei sale, Livia, născută în 4 ianuarie 1920, la Cluj, prima fată în familie se va căsători cu profesorul, scriitorul și preotul catolic Ovidiu Hulea, la 7 sept. 1943. Alte trăsături ale mamei Livia: generozitate, putere de dăruire, forță și echilibru, credință și iubire față de Dumnezeu, alături de bunica Ludovica și Tiberiu, fratele

(continuare în pag. 5)

Iacob Naroș

Rebreniana

Amintiri din familia mare a Rebrenilor

(continuare din pag. 4)

mai mic al Liviei, a dus o viață fericită. Se evocă amintiri mai puțin plăcute: boala tatei, pelerinajul de la Lourdes, moartea lui Ovidiu Hulea din 1952 sau arestarea soțului autoarei, în 1952. În 1957, Livia a dăruit muzeului de la Prislop mobila de salon, acuarele de-ale lui Virgil Rebreanu, lucruri de mână, un covor și cărțile de rugăciune ale Ludovicăi. Alte amănunte sunt cuprinse în volumul Liviei Rebreanu Hulea „Familia Herdelea”, din 1995. Despre Livia știm că a avut trei copii: Maria

Livia Hulea Gligor; Monica Sabina (1821-1991) căsătorită cu dr. Gruică și Ovidiu Emil (1922-1987), antrenor de fotbal. Familia ei a peregrinat prin Bistrița, Tg. Mureș și Aiud. Autoarea a fost înmormântată în 2005, la Aiud, alături de bunica Ludovica, Livia Rebreanu Hulea, mama ei, Ovidiu Hulea, tatăl ei și Maria Strat Rebreanu, mătușă. Volumul mai cuprinde fotografii document în număr de zece, poezii ale autoarei: („Recunoștință”, „Ca și altădat...”, „Mică floare”, „Greierul”, „Vânt de primăvară”, „Flori de gheață”, „Ochii mamei” (cu dedicația

„Mamei mele”); „Mi-e milă”, „Ce flacăra” (cu dedicația „Tatălui meu”; „Licuriciul”, „Sunt”, „Furnica”, „Puișorii”, „Cred”, „Fluturile”, „Pisicuța”, „Primăvara” și „Copilărie”. Pe lângă articolele prezentate mai avem și „Repere biografice”. Reproducem o strofă din poezia „Sunt” prin care se face referire la titlul cărții de față: „În cântecul vieții/ Sunt strună ce vibrează/ Cunosc elanul, pacea/ Și taina ce visează...”

Iacob Naros

Istorie

Măiereni și Primul Război Mondial. Câteva aspecte demografice

Asemenea locuitorilor din celelalte așezări de pe Valea Someșului, măiereni au simțit din plin presiunea anilor de război, consecințele văzându-se mai ales sub aspect demografic. Informațiile oferite de Registrele Parohiale Greco-Catolice de Stare Civilă, păstrate la Serviciul Județean Bistrița-Năsăud al Arhivelor Naționale, sunt cruciale, permițându-ne să prezentăm un tablou fidel al acelor ani grei.

Primele modificări s-au văzut, cum era de așteptat, în rândul natalității care a scăzut simțitor. Dacă media nașterilor, în anii de dinainte de război, era de 130 pe an, doar în 1914 numărul acestora s-a păstrat aproape de aceleași valori. În perioada următoare media a coborât drastic, astfel încât între 1915 și 1918 a ajuns la 73 de nașteri pe an.

Un alt aspect interesant legat de natalitate este numărul mare al copiilor nelegitimi. Dacă în perioada anterioară războiului, patru nașteri în afara căsătoriei era un număr relativ mare, în anul 1914 s-au înregistrat nouă copii nelegitimi; în 1915 din 91 de nou-născuți, cinci erau nelegitimi; în 1917 din 56, cinci erau nelegitimi; iar în 1918 din 79, tot cinci copii erau născuți în afara căsătoriei.

Graficul căsătoriilor din Maieru în perioada 1908-1918

Anii războiului au influențat și comportamentul marital al tinerilor. Într-o perioadă în care tinerii erau plecați pe front, fetelor le rămăneau puține opțiuni pentru căsătorie. Bărbații rămași în sat erau de cele mai multe ori mai în vârstă sau nemobilizați din diferite motive. Cu toate că în timpul războiului cele mai multe mariaje s-au încheiat între tineri cu vârste cuprinse între 20 și 30 de ani, a crescut semnificativ eșantionul căsătoriilor bărbaților peste 50 de ani. Un aspect important, caracteristic perioadei, este numărul mare al căsătoriilor în care între soți exista o diferență

mare de vârstă. De pildă, soțul 63 de ani, iar soția 39; 56-34; 53-24; 50-25; 57-34. De menționat este și faptul că majoritatea tinerelor care pășeau într-o astfel de căsnicie erau „fete fecioare”, tinere care în alte vremuri n-ar fi încheiat astfel de alianțe matrimoniale, mai ales că lumea satului, în ce privește căsătoria, avea cutume precise. Chiar dacă pe paginile matricolelor cununaților mai întâlnim astfel de cazuri și în afara perioadei războiului, în majoritatea cazurilor, soțiile proveneau fie din rândul fetelor „căzute”, adică a fetelor care

aveau copii nelegitimi, fie erau tinere văduve.

Căsătoria a devenit în perioada războiului o nevoie care oferea siguranță și sprijin în familie și gospodărie. Necesitatea contractării unor căsătorii în perioade interzise de normele canonice, erau puse pe seama noilor conjuncturi ale vremurilor. De cele mai multe ori, cererile veneau din partea unor bărbați care plecau pe front și care doreau să-și lase

Elisabeta Scurtu, născută în 6 ianuarie 1986, în Bistrița. A absolvit Facultatea de Istorie (2011) din cadrul Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași, în aceeași instituție urmând masteratul (2011-2013), apoi doctoratul (2013-2018). A scris studii de istorie, publicate în *Revista Bistriței* și *Pisanii Sângeorzene*. În literatură a debutat în anul 2018 cu volumul „Opinca”, obținând premiul pentru debut al *Saloanelor Liviu Rebreanu*.

Elisabeta Scurtu

gospodăria ori părinții înaintați în vârstă pe mâini bune. Desigur, nu lipsesc nici

argumentele de iubire, dar în fața tuturor precumpănesc motivațiile economice. Cererile de dispensă¹, care până în ajunul războiului se axau pe afinitate², arată urgența încheierii acestor căsătorii. Cele mai multe sunt pentru vestiri³ și „timp sacrat”⁴, urmând cele pentru „religiune amestecată”⁵. În majoritatea cazurilor, răspunsurile au fost favorabile.

În această nouă situație, preoții au întrevăzut o modalitate bună de a reduce numărul cuplurilor care trăiau în concubinaj. Cel mai ilustrativ caz l-am întâlnit chiar la Maieru. Săteanul Iacob Hogeza cerea, în februarie 1916, dispensă de la a treia vestire și timp oprit, ca să se poată căsători cu concubina, văduva Laura Horga. Din perspectiva preotului Iulian Ciorba, cererea era bine întemeiată și trebuia soluționată grabnic, pentru că după 28

(continuare în pag. 6)

Elisabeta Scurtu

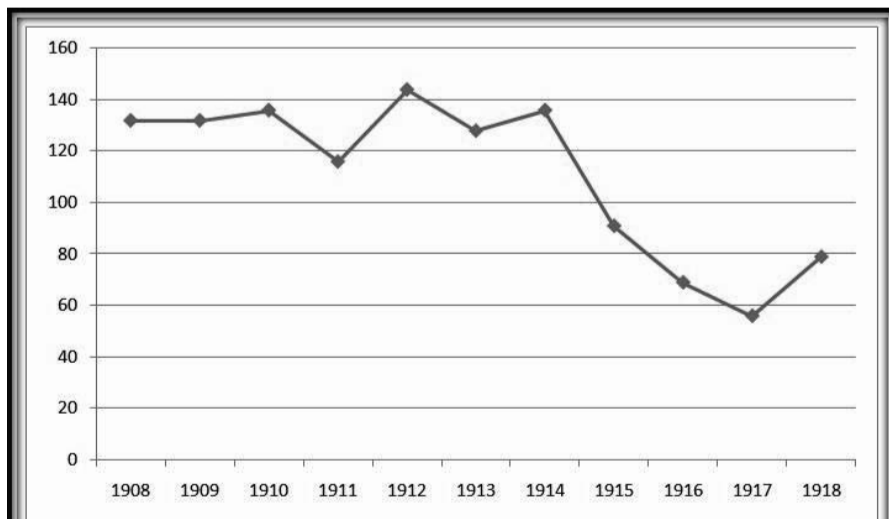
¹ Dispensă-scutire prin care mirii se puteau căsători și în perioadele interzise canonic.

² Rudenie.

³ Înainte de căsătorie, tinerii erau vestiți de trei ori în biserică.

⁴ Timp sacrat, timp oprit- perioadă în care erau interzise căsătoriile. De pildă, în timpul posturilor.

⁵ Căsătorii mixte.

Graficul nașterilor din Maieru în perioada 1908-1918

Mari transformări s-au semnalat, de asemenea, și în cazul căsătoriei. Prima și cea mai evidentă consecință a războiului a fost scăderea numărului de cupluri căsătorite. Datele prezentate în graficul de mai jos sunt sugestive în acest sens. Media de 24 de căsătorii pe an, înaintea războiului, a scăzut la 12 în perioada 1915-1918. În anul 1915 și 1916 s-au înregistrat cele mai puține căsătorii, anume cinci.

Istorie

Măiereni și Primul Război Mondial. Câteva aspecte demografice

(continuare din pag. 5)

de ani trăiți împreună, slujitorul a reușit în sfârșit să-i convingă pe cei doi să se căsătorească, iar dacă nu li s-ar acorda dispensa aceștia ar conviețui mai departe bazați doar pe căsătoria civilă⁶.

vârșnicilor. Însemnările din matricole menționează, în limbajul vremii, următoarele cauze: azinarie (cea mai întâlnită cauză la copiii de până la doi ani), aprindere, orbal, difterie, sgârșciuri de rânză, dureri de foale, crup, rac, tifos.

Graficul deceselor din Maieru în perioada 1908-1918

Dacă natalitatea și numărul căsătoriilor în perioada războiului au scăzut, mortalitatea a avut un parcurs invers. Media s-a păstrat constantă, în jur de 80 de decese pe an, până în 1912. Anul 1913 și 1914 a înregistrat 101 decese. Cele mai multe decese s-au semnalat în rândul copiilor de până la doi ani și a

primul rând mobilizării numărului mare de bărbați. Prima consecință a fost scăderea natalității și a cuplurilor căsătorite. A crescut în schimb numărul copiilor nelegitimi, iar în cazul căsătoriei, tinerele au fost nevoite, în lipsa partenerilor tineri, să încheie mariaje cu bărbați mai în vârstă. Desigur, aceste modificări au fost

Datele oscilante pe parcursul anilor de război se datorează izbucnirii unor boli cu caracter epidemic, greu de controlat. În 1915 au fost 19 cazuri de holeră asiatică. Ca o paranteză amintim că tot pe parcursul acestui an, în 11 iunie, a murit și preotul Ieronim Groze, la doar 41 de ani. În 1918, s-au înregistrat 14 decese din cauza gripei spaniole.

Transformările demografice pe parcursul anilor Primului Război Mondial s-au datorat în

Preotul Ieronim Groze

influențate și de sărăcie, lipsuri, nesiguranță, teatre de război, astfel încât singura constantă aflată mereu în creștere a fost mortalitatea.

⁶ Serviciul Județean Bistrița-Năsăud al Arhivelor Naționale, Fond Vicariatul Rodnei, dosar 1194.

Elisabeta Scurtu

Lirica

Despre mine?

Departa de judecăți scriu ce simt
și nu ce m-au învățat.

Nepăcatul e ascuns pe orbită în cuvânt, e absolut tăcut spre clipa nopții și de uitare nu cunoaște moartea, moartea frunții.
Din neant mă știe cine sunt.
Și-acum, absentă-n ființa de neguri, aproape aș fi visul pe care-l trăiesc, dacă ți-aș cere, dar, abia îndrăznesc modul cum cântă fluturi.

În adâncul sufletului mă tem
de partizanii valorii.

Mă tem de ceea ce trebuie să spun, mă tem de visul lucid și de alergatul după mistere.
Mă tem de prezența în care mă aflu, de demonii înșelători, de formele găunoase gata să păcălescă, de personalitățile mistificatoare fără rușine.
Mă tem de mine și de timpul care-l trăiesc.
Desigur, nu din cauza deșteptăciunii ci din pricina umerilor cu forță musculară. Și de ce ar fi în stare trecând prin cap pentru o eventuală edificare și lămurire.
Mă tem de pumnul care te doboară fără să te atingă, de acea tăcere prelungă care-ți deschide gura pe bună dreptate, în parte, of, mă tem și de Tine.

poem de pe un album – 1983

mi-ai adus toamna în pridvor
cu văzduhuri arămite din povești
și-ai risipit tot auriul ei să mă iubești
miraj al crizantemelor de dor

arome de struguri au cuprins pragul
și insistent cu o romanță către noi
au inundat tăceri pe jumătate... apoi
au tulburat cu lacrimi vinul

pe oglinda serii îngerul mi l-ai oprit
să prindă-n cupă macul cerului
lege promițătoare în fața albastrului
ancorat în infinit

destinul spre traiectoria rotirii
văpaie a lacului de frunze
l-ai despletit din matca dornică să-nfizeze
visul etern - atracția iubirii

amestec de sânge și cerneală

amestec de sânge și cerneală
așteaptă tocul mut să scrie
ce încă n-a fost pus în poezie
pe pânza cerului atemporală

constrâns până la plinătatea de-ndrăzneală
pe-un pedestal de bărbăție
amestec de sânge și cerneală
așteaptă tocul mut să scrie

încă o pagină albă de tăceri de femeie
încrustând calea cu litere de catedrală
pe cele patru laturi fără îndoială
ce va fi să fie
amestec de sânge și cerneală

la bariera adevărului

la bariera adevărului deschid ochii
să nu pierd nimic
și dacă pierd totul adunării
să nu pierd cântul să nu abdic

neputincioase sunt socotelile măsurii
fără de rost spiritului aritmic
la bariera adevărului deschid ochii
să nu pierd nimic

cât e de ajuns unui om în armonii
nu e de ajuns altuia nevolnic
în încleștarea cu noaptea îngerii
cer forțe etice din amniotic

la bariera adevărului deschid ochii

Iulia Pațiu

Iulia Pațiu

In memoriam

Ne-am bucurat cu toții de o toamnă de legendă în acest an, o toamnă a frunzelor ruginii târzii și un adevărat leac sufletesc al micilor noastre depresii.

Așa a fost și dimineața de sâmbătă, 26 octombrie, însorită și caldă, numai bună pentru întâmpinarea copiilor, profesorilor, părinților și invitaților noștri la cea de-a XII-a ediție a Memorialului Măriucăi noastre. S-a transformat într-o zi de sărbătoare și tihnă, atât pentru

Memorialul Mariei, la a XII-a ediție

credincioșii care l-au venerat în biserică pe sfântul Dumitru, apărător vajnic al creștinismului, dar și pentru sutele de copii care au alergat în memoria Mariei Cioncan. Și au fost mulți, peste 700, din 53 de școli, foarte mici, mici, mai mari, entuziaști, răbdători, nerăbdători, obosiți, neobosiți, dar cu toții mulțumiți că au trecut linia de sosire. Pentru că linia de sosire a devenit, încă din antichitate, magică, atât pentru sportivii consacrați, cât și pentru cei care alegă numai pentru împlinirea efortului și bucuriei că au reușit să o treacă. Memorialul măierean, așa cum am mai spus-o, le oferă șanse egale participanților prin categorii de vârstă, distanțe decente de alergare și diferențiere clară între sportivii legitimați și cei amatori.

De aceea, amploarea și spiritul acestei competiții sportive, devenite emblematică la nivel interjudețean, adună, an de an, sute de copii alături de profesorii lor, dar și părinți, personalități și invitați, convinși cu toții că vor fi tratați egal, cu respect și ospitalitate. Reușita ei depinde, cu siguranță, de implicarea cu profesionalism a unei echipe mixte de oameni dedicați, care îi asigură, de fiecare dată, suportul organizatoric și logistic, alături de instituții care au înțeles că își fac un titlu de onoare să o sprijine. Și sunt numeroși, dar, după 12 ani de colaborare, foarte cunoscuți. De aceea, putem să le folosim cu grație doar prenumele care-i onorează pentru implicarea lor și cu certitudinea că îi veți recunoaște: Ștefan, Vasile, Paraschiva, Liviu, Nicu, Adrian, Dinu, Maria, Anuța, Alex, Florian, Leontin,

Vasi, Rodica, Vio, Uca, Ana, Iacob și mulți alții.

În zilele Memorialului am trecut împreună linia de sosire, într-o comuniune sportivă și sufletească pentru amintirea Mariei și ne simțim, cu toții, încă o dată câștigători.

Liviu Ursa

Drumetii

Final de septembrie. Alături de Max, temerarul meu tovarăș ne avântăm în natura plină de farmec a Munților Rodnei. Dimineața e înfrigurată, cu rămurele trase în gheață și brumă din belșug. Valea Cormaia își desfășoară culmile muntoase cu poale galben-arămii. Un vâl ușurel de ceață persistă pe micile lunci, unde câte o păstrăvărie se ivește, desprinsă de acest cadru de basm. Drumul devine din ce în ce mai gropit și bolovănos, zgâlțâindu-ne zdravăn. Făptură umană n-am zărit deloc, doar câte o ieruncă îndrăzneată aleargă câțiva metri după care vâslește greoi din aripi spre apropiatul ariniș. Parcăm mașina lângă niște bușteni de fag proaspăt coborâți de pe clina muntelui. Tipic pentru această vale, drumurile forestiere sunt foarte abrupte. Urcăm Dealul Popii "cu sufletul în mână", cum obișnuiesc să spună cei vârstnici. Desișul de molizi din stânga drumului ne îmbie să căutăm niscai hribi. Scotocim prin cetini cu îndărădnicie. Zadarnică trudă! Ne alegem cu julituri pe față și cu zeci de ace uscate căzute pe ceafă.

Ruguri de mure împânzesc luminișurile pădurii și har Domnului, sunt încărcate de rod. Ne delectăm cu aroma lor, iar energia primită ne revigorează. Tocmai când ieșim la gol de munte, se ivește și soarele de după impozanta piramidă a Vârfului Rabla. În mijlocul unui afiniș cu fructe înmuiate de îngheț luăm un mic dejun frugal, după care îmi pregătesc pieptenele pentru culesul merișoarelor. Nu găsesc prea multe dar sunt impresionant de mari. În vreo două ore reușesc să umplu o găleată de 10 litri. Max vrea neapărat hribi așa că o luăm spre Valea Gușet. Cu greu atingem creasta, iar

Palatul cascadelor

privirea ni se odihnește de jur împrejur pe crestele munților de pe Valea Anieșului Mic dar și asupra întinderii de pădure dinspre Parva. Traversăm ca pe muchie de cuțit stâncăriile calcaroase, unde biodiversitatea este la ea acasă. Tufărișuri de vuietoare (*Empetrum nigrum*), anin pitic, afin brumăriu, ienupăr, jneapăn, cresc nestingherite. Sunt atent spre a zări floarea reginei sau floarea de colți (nu "de colț" cum s-a încetățenit mai nou), știind că trebuie să îmi apară curând în câmpul vizual. Zăresc primele tufe, după care, în toată splendoarea tapetează de-a dreptul povârnișul plin de grohotiș. Deși destul de ofilite în această perioadă a anului,

Foto: Bazga Toader Dorel

încă mai păstrează din măreția neasemuită de care se bucură în regnul vegetal. Poteca turistică coboară treptat spre tărnița ce leagă Picioarul Zânelor cu obârșia Pârâului Gușet. De aici se poate coborî cu ușurință spre Obârșia Rebrii.

Poposim pentru câteva minute. Un fel de lătrat răgușit tulbură brusc liniștea din jur. Scrutez poiana imensă din față și observ niște mogâldețe negre ce se aleargă în jurul unor molidași. Le numărăm ușor: sunt trei, probabil mistreți. Doi se opresc față în față iar siluetele li se lungesc pe verticală. Scoatem instantaneu strigăte de uimire. Sunt urși! Se luptă sprijiniți pe picioarele dindărăt și scot răgete înfiorătoare. Ce spectacol admirabil! Curând lupta încetează și tustrei martinii se îndreaptă spre liziera pădurii cu o viteză uluitoare pentru talia și greutatea lor. Intrăm și noi în pădurea cu pricina, unde găsim cu chiu cu vai câțiva hribi de molid.

Drumeția noastră a capătat o turnură palpitană. Max coboară în tărniță, iar eu mai fac o ultimă încercare cu ciupercile. La un moment dat, dau peste un puț de vreo 3 metri, frumos garnisit cu mușchi și cu ferigi. Cobor pe asperitățile stâncii și observ că are două galerii laterale, cea mai mare fiind acoperită de un buhaș cu cetină semiuscată. Îmi chem în pripă camaradul și începem explorarea peșterii. Din capul locului se vedea că e una din peșterile mari. Din loc în loc se deschideau noi și noi galerii, ceea ce ne-a făcut să ne oprim după câțiva zeci de metri. Eu aveam asupra mea doar

continuare în pag. 8)

Bazga Toader Dorel

Drumetii**Palatul cascadelor***(continuare din pag. 7)*

un chipiu de vânătoare cu leduri mici, iar Max lanterna din dotarea telefonului mobil. Era prea riscantă coborârea, pentru că, într-adevăr, mai toate galeriile coborau vârtos spre întunecimea pământului. Am ieșit la suprafață cu angajamentul de a reveni cât mai curând pentru o explorare mai amplă.

Am început coborârea trecând pe lângă două stâni. Intrați într-o pădure de amestec, am căutat zadarnic un drum forestier. Am traversat în linie dreaptă spre Pârâul Gușet, prin locuri deosebit de sălbatice, cu trunchiuri seculare căzute de-a valma. Chiar înainte de a ajunge la pârâu, niște rug de mure compact ne-a zdrențuit pantalonii în jurul gleznelor. Nădușiți, ne-am

dat seama că ne așteaptă încă o provocare: coborârea pe cascade. De-abia aveam timp să admirăm șisturile șlefuite de furia apei ce cădea în niște bulboane care depășeau uneori 70 de centimetri în adâncime. Echilibristică pe stânci ude și bușteni, asta am făcut până la confluența cu Pârâul Cormaia. Acolo, în undele limpezi câteva săgetări de păstrăvi ne-au amintit că frumoasele salmonide s-au înveșmântat de nuntă.

Ajunși la căminele noastre, ne-am documentat puțin asupra peșterii peste care am dat. Iată ce am aflat: numele peșterii este Grota Zânelor. Ea este a treia din Munții Rodnei ca și dezvoltare totală – 4269 m, surclasată de Peștera Jgheabul lui Zalion și Peștera Tăușoare.

Extensia peșterii este de 267 m, iar indicele de ramificare este 15, al doilea ca mărime din România! Partea cunoscută până în prezent se află sub o suprafață de teren de 267x222 m. Deși nu prezintă verticale mari, are 80 de săritori și puțuri între 1,5 și 10 m, 20 de cascade între 1,2 și 7,5 metri, o parte din cascade rămânând încă necercetate. Pentru explorarea și cartarea peșterii au fost organizate 13 expediții.

Munții Rodnei, deși studiați de pleiade întregi de cercetători, ascund destule mistere care se cer a fi pătrunse în viitor. Fie că ești specialist sau un simplu observator al naturii, sper că ți-am deschis apetitul pentru o drumeție pe aceste plaiuri minunate.

Bazga Toader Dorel**Fulgurații**

Dac-ai avea un carusel, cu cine te-ai urca în el? Pe-un căruț de brâncuță ploșnițe veșmântate-n pijamale cu dungi roș-negre au făcut un trenuleț puturos, Ilenute și Băbuțe hirsute se leagănă pe roțițe dințate de țintaură, pe călușii galbeni de mărar și pătrunjel sălbatic se dau viespi suptirele, sirfi butucănoși, pe-un scăunel albastru de cicoare o albinuță micuțică se răsfață singurucă, pe băncuțe albe de brâncuță bătrână, muște, două câte două, se uită ochi-n ochi și se țin de mână! Pe capitule parfumate de Ierba-ciutei, Gălbinei de munte, Iarbă-mare, Cruciuliță dansează-ntâiași dată Zigene purpurii, fluturi-icari, cosași mărunțiși, poate, nu mai vor juca niciodată! Așa și omul! Are o singură vară-n scurta sa viață! Vita nostra brevis est / Brevi finietur! Pe-un ringhispil d-Angelică un trib de Furnică se pupa cu antenele-n fiecare! Prin căișori albi de Crucea-pământului și Talpa-ursului, (Heracleum sp.), fluturi, Maniola, Boloria, Maelitea își mulg feromonii! Într-un verde și mov cadrul de Salvie, Pernița-porumbelului, Sipică, crisomelide cu luciri de pietre scumpe fac rotocoale și fițe! Pe fire de rogoz, cosași și lăcuste, paparazzi din neamul Orthoptera trag cu ochiul printre șipcile de petale ale Margaretelor, pe sub fustițe! De-atâta-nvârtire în neștire, unii de-abia mai pot a se ține! Vârtejul luminii, amețala parfumului, rostogolirea fierbinte-a Inimii te-aruncă din acest montagne russe pe asfaltul cotidianului, acolo unde fierbe la foc mare, le-am luat la întâmplare: grija, năcazul, boala, bătrânețea, banul, programul, orarul, alarma, panica, suspinul, chinul, spinul în care-am rămas înțepenii de amărâla cotidiană. Umbra verde din minutarul de ceasornic al vulturitei se lungește. Fluturi dintr-ale nopții carusele s-așază catifelat pe brățara de mărgelă. La lumina rece a lămpilor de licurici țes asemeni unui uriaș păianjen Araneus, pe-o vârtelniță

De vară... Ringhispil de vară

veche, fuiorul și fiorul gândurilor mele! Pereat tristitia! Fie ca tristețea să piară!

Cu/de 5x3!

O muscă rea de ...mușcă a intrat pe gaura cheii! Miroase-a sulfină și-a inimă plină. O Ileană colbuită cu polen mi-a aterizat pe mâneca scurtă a cămășii și face cercuri în carourile ei verzi. Fluturi somnambulici dorm îmbrățișați pe portița șurii. August în Cuptor! Pârjol! M-am răcorit c-o băutură calduță! "Compot de mere" cu sirop de vișine, frișcă și mentă verde! Moș Ylie Muratu zidește castraveți și TREI harbuji la murătură în borcane ecologice! Apoi înșiră smocuri de mărar și buchete adormitoare-aromitoare de busuioc pe șfara-ntinsă între stâlpii târnațului de crapă de cizmă tinerele vecinele. Ca treaba să fie și mai oablă și afacerea să aducă și miros, am spart în tigițe TREI ouă proaspete de la găinile abia cătate de-cu-ou, peste care-am aruncat artistic-teatral c-o mână ușor îndoită la spate, ca-ntr-o reverență, tot TREI feliuțe de caș galben de grăsime și-o unghie de slăninuță! Pe blidul MEU cu maci roșii am întins un pat fraged dintr-o frunză imensă de salată peste care-am așezat papa de TREI degete de gospodar, pe care-am înobilat-o c-un vârf înflorit de busuioc. Într-un bol am demnicat grosolan un castravete, un hardei și-o ceapă, toate TREI verzi. În inimioara din colțul de pâine am sădit un fir de mușcată ...și-apoi toată grădina pe cerul gurii și-n narine a năvălit! Vedenii în ochi o-nceput a-mi vine: fluturi-icari, fluturi-de-scai, fluturi-ochiul-boului zburători pe/peste cerșaful alb al câmpului alcătuit de mii de umbreluțe de secărică, morcoveț, podagră, brâncuță, pânză albă-vălurită pe margini brodată cu fire subțiate de salvie, trifoi roșu, sulfină galbenă, cicoare-ochiosă, campanule înlăcrimate, firuțe închinat grațios de barba-caprei și buzdușane țepoase îmbrânate cu mov

de varga-ciobanului pe care adastă la lins flori uleioase bondari lipicioși și zigenide fomiste. Pe garduri putrezite curpenul țese cingeuri verzi împănate cu flori și scâteuțe albe. După care a urmat o boare de lentoare peste slabele mele picioare. De nimic n-am mai fost în stare! M-am târât până la cănuță și-am udat mușcatele de pe laiță cu dragoste plinuță!

Un sfingid-purceluș pe umărul stâng! Un melc nătâng alene urcând din/spre Inimă se cuibărește în locul din Gând!

**Cea mai tânără cititoare:
Macavei Larina-Maria - 1 an, 6 luni**

Foto: Alina Macavei

Dex:

harbuț = bostan;

șfară = sfoară;

cizmă = pizmă, invidie;

papă = omletă, rototă;

cingeu = ștergar, prosop;

Ilie Hoza

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Iacob Naroș, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche, Liviu Ursa, Viorel-Daniel Partene.

Acest număr apare cu sprijinul financiar al Primăriei Maieru.

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Alex Pop (SUA)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂȘĂUD

Machetare: Viorel-Daniel Partene

E-mail: icu_craciun@yahoo.com

Tehnoredactare computerizată și tipar: REVOX INTERNATIONAL PROD SRL, Bistrița,

Str. Gen. Grigore Bălan, nr. 25, tel: 0263 231 341

ISSN 1224 - 643

Învățământ

CUIBUL VISURILOR

Sport

Cultură